

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 1.10
Pol leta p. 1.20
Četrt leta p. 1.40

Pri oziabilih in tako tudi „slanicah“ se plačuje za navadno pristopno vstopno:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Za večje črke po prostoru

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „trih kron“, na starem trgu in v namski ulici ter v Trstu, via Casserna, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 16, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri opravištvu.

Italijanske sline po Primorskem.

Kar smo v našem listu pogosto trdili, kar so drugi listi z nami poudarjali, kar je celemu svetu znano, o čemer nekateri listi v Avstriji tiho molčijo, česar nekateri krogi nočejo vedeti, izrekel je državni poslanec istrski Dominik Vitezić v državnem zboru dunajskem 14. t. m. javno in pred celim svetom: da v Italiji mislijo nekateri možje v resnici na sklopljenje primorske dežele z Italijo in da na Primorskem gladijo sedanje razmere pot takim nakanom, ter je pozval cesarsko vladu, naj ima to zadevo pred očmi in naj zabrani o pravem času, kar bi utegnilo biti v škodo preslavni avstrijski državi. Po našem mnenju ni mogel Vitezić državi boljše usluge storiti od te, da jo je opozoril na pretečo nevarnost; o tej stvari govori naj poslanec Vitezić sam, ki je svoje besede podpiral z dejanji in listinami.

Predno začnemo z Vitezićevim govorom, naj povemo čitateljem, kaj piše o tej reči „Slovenec“ dunajski dopisnik, ki je o takih zadevah vedno prav dobro poučen. V št. 62. pravi o Vitezićevem govoru: „Dr. Vitezić govoril je čez dve uri ter živo slikal žalostne razmere v Istri. — Ko je prišel dr. Vitezić govoriti, bil je velik šunder v zbornici, toda polagoma so pričeli poslanci obeh strank k njemu prihajati in so z veliko pazljivostjo poslušali njegovo razpravo. Levičarji so se mu pač porogljivo posmehovali, toda na desnici se je čul pogostoma klic: Čujte, čujte, tako se godi v Avstriji! To je ravnopravnost itd. Predsednik poreskega deželnega zbora, dr. Vidulič, sedel je kakor na trnji, ko je Vitezić v živi podobi opisoval dogodke v deželnem zboru, ter se je oglasil k besedi. Toda kaj je odgovoril Viteziću? Zahvalil se mu je, da mu je dal priliko njemu in njegovim somišljenikom v Istri povedati, da mu dolžnost njegova prepoveduje komu drugemu o svojem delovanju v deželnem zboru odgovarjati, nego njemu, ki ga je na to častno mesto poklical, in da se mu gajusi, verjeti vsako prazno govorico. Levičarji so mu klicali: Prav dobro! Desniški poslanci pa so ga izpraševali: Je li to vse, kar na očitanga odgovarjate? Nimate nič stvarnega popraviti? Seja (14. t. m.) bila je potem ob 3/4. uro sklenjena.“

„V današnji seji (15. t. m.) je najprej ministerski predsednik grof Taaffe poprijel besedo in gledel dogodkov v Istri dal zagotovilo, da je za ukazal strogo preiskavo, in ker so dotična pisma pri nižjih uradih, skrbel bo, da dobi o vseh rečeh, ki zadevajo politično upravo, zanesljivo poročila. (Dobro, dobro.) Konečno pové, da se državni zakonik za Istro izdaja v nemškem, italijanskem in slovenskem jeziku.“

Vitezićev govor (večnam po prevodu v „Edinosti“) glasi se tako le: „Leta 1880. je bila izdana v Benetkah knjiga pod naslovom: „La Venezia Giulia studi politico-militari di Paolo Fambri, già Capitano del Genio Militare italiano con prefazione di Ruggero Bonghi“. „Juljska Benecija. Politično vojaške študije Pavla Fambri-ja, bivšega stotnika inženirskega oddelka italijanske vojske, s predgovorom Ruggera Bonghi-ja.“ Pisatelj si je stavil nalogo, dokazati v tej knjigi, da leta 1866. mej avstrijskim cesarstvom in Italijo določne meje so Italiji jako neugodne in da je tedaj potreba ta pregrešek popraviti, in sicer s tem, da se Italiji odstopi vzhodni del juljski, ali današnja goriška pokrajina, potem Trst z njegovo okolico in Istra, to je Primorsko, tako da bi od te strani delale mejo na eno stran juljske planine, na drugo pa jadransko morje. Za utemeljitev svoje trditve je navajal zgodovinske, zemljepisne politične, narodoslovne in klimatične podatke (iz podnebja).“

„Tu moram omeniti, da Fambri s svojo trditvijo ni osamljen, ampak da ta trditev je del programa tako imenovane „Italija Irredenta“ in da celo konservativni italijanski državniki teže za tem ciljem.“

„Razlika je le v tem, da bi poslednji, namreč konservativni, radi dospeli do tega cilja po poti diplomatskih pogodb proti drugemu odškodbi, med

tem ko bi stranka „Irredenta“ brez ozira na pogodbe, ako bi trebalo, tudi orožje v roke vzela.“

„Fambri, kakor govori v tej svoji knjigi, hoče neko srednjo pot; on namreč pravi, naj se poprej poskusi stvar z lepa poravnati, a tudi ne opušta pretenja, ako bi se po tem potu ne mogel doseči cilj. Da, reči se sme, da spada prej k naprednjaški, vršujoči, nego k pravi zmerni stranki.“

„V pristavku k tej knjigi govori tudi o znanej brošuri „Italicae res“, katero je spisal neki polkovnik avstrijskega ženijskega štaba — javna tajnost je, da je bil to brat umrlega ministra zunanjih zadev Hammerle-a — in skuša trditve te brošure ovreči.“

„Na strani 184. svoje knjige piše prav v tem pristavku to le (bere): „Zmota bi bila, da bi nas zamenjali s skrajno stranko“ — govori namreč o svoji stranki, o sebi — „ali nič manjša zmota bi ne bila, trditi da zmerni nimamo nič skupnega z onimi in da bi mi v vsakem primeru njihovo inicijativo, kadar koli, in bodi še tako predizna, obsojali. Resnica je, mi hočemo porazumljenje, oni razpor, mi združenje in celoto, med tem ko bi se oni ne strašili boja in trganja; ker pa v nobeni težnji in osobito v politiki ne držé poteze naravnost, je razvidno, da se te težnje lahko kje stekajo in dotikajo.“

„Bivši italijanski minister in senator Bonghi je Fambrija, ki je bil njegov osebni prijatelj, na izrečno prošnjo pisal ter razodel svoje mnenje o prašanji, katero je Fambri sprožil. To pismo je tiskano kot uvod Fambrijevi knjigi. Bonghi se prištevja v tem pismu naravnost zmerni stranki ter pravi, da želi, da bi se meje res tako zboljšale, pa ne s silo, ampak po prijaznem dogovoru. Ker je Fambrijeva knjiga veliko pozornost zbudila v Italiji, ker zadeva najbistvenejše avstrijske koristi, ker razpravlja narodni obstanek, življenje in smrt nas Slovanov na Primorskem; zato se nisem mogel vzdržati, da ne bi je omenil v visokej zbornici, in sicer zato, da se more iz tega soditi o politiki naše vlade na Primorskem. Do zdaj sem se vzdrževal, da nisem govoril o tej košljivi zadevi, ker sem mislil, da visoka vlada, opozorjena po opominih, ki so ji dohajali od mnogih strani — tudi jaz jih s tega mesta, kakor dobro vem, nisem opuščal — vendar sprevidi dosežanje pogubonosno politiko, po kateri se ravna na Primorskem, ter da jo spremeni. Ker se pa to ni zgodilo, in ker celo apaja ni, da se v prihodnje zgodi, ker je temu nasproti stanje Slovanov na Primorskem vedno hujše, zato sem kakor Avstrijec in Slovan primoran, to rano s krepko roko prijeti, da se kolikor mogoče ozdravi.“

„Ni moj namen, in temu tukaj tudi mesta ni, da bi razjašnjeval posamezne trditve, katere je Fambri v tej knjigi izrekel. A vzdržati se ne morem, da ne bi omenil, da daje Slovanstvu na Primorskem, bodi si vedema ali nevedoma, premalo važnosti, in da razmere — menim da iz nevednosti — zelo napačno popisuje.“

„Istrski Slovani so mu pest naseljencev, tako rekoč usiljencev (antichi ospiti slavi), ubogo ljudstvo, ki nikoli ni imelo in tudi zdaj nima učenega zavoda, pisatelja, moža. V Istri razen italijanske ni omike. Tako pravi na strani 182. Na strani 183. pravi to le (bere): „Vendar nič bi ne bilo bolj nasprotno naravi teh dobrosrčnih, nevednih Slovanov, nego s'la. Morali so zadnji čas neskončno nanje pritiskati okrajni glavari, tuja duhovščina in tuji emisarji (poslanci), ker še v letu 1866. so bili — namreč istrski Slovani — vsi drugačni.“ V dokaz temu potem navaja, da so se v letu 1886., ko je vlada hotela uvesti teritorialno deželno stražo, protestom Istranov — tako imenuje le Italijane, kakor bi Slovani ne bili Istrani — pridružili tudi Slovani po Istri, dasi precej boječi. K sramoti tedaj še zamerjamo! Ko je bilo istrskim Slovanom ne le pod beneško republiko, temuč tudi po združenju z Avstrijo, in morebiti v zadnji dobi še bolj, vsako sredstvo za izomiko odrečeno, potem se jim pa še očita, da so nevedni, ubogi in neomikani. Noblesse oblige.“

„Kako pristransko in slabo Fambri o razmerah na Primorskem sodi, vidi se iz tega, da obsoja uradno postopanje sedanjega cesarskega namestnika, volilni

red in način postopanja pri volitvah ter govori, kakor bi se Italijani preganjali in Slovani podpirali. Baron de Pretia, slovanski strankar! Za resnico, gošpada moja, difficile est satyram non scribere (težko je ne pisati zbadie).“

„Tako so se popisale Italijanom razmere sosednje dežele. Ali bi bilo mogoče to, kar se je pri cesarjevem popotovanju leta 1882. na Primorskem dogodilo, ako bi bilo resnično, kar pripoveduje Fambri na strani 180.2? Koliko uzroka ima Fambri k takim dolžitvam, pojasnim v svojem govoru. Kar se tiče čislanja Slovanov na Primorskem, o tem ima Bonghi vse drugo mnenje. Tako piše na strani X. zgoraj omenjenega pisma (bere):

„Vendar bi bila jako velika sreča, ako bi mogli reči, da v onej deželi, o kateri sem poprej govoril, in katero imenuje Avstrija: pokneženo grofijo goriško in gradiško, mejno grofijo Istro in mesto Trst z okolico, da v tej deželi, ki obsega okoli 145 kvadratnih milj, stanujejo sami Italijani. Žal, da tega ne moremo trditi.“

„Na podlagi statističnih podatkov ljudskega popisa leta 1851., katere je vzel iz Ozörnigove knjige, pravi, da v pokneženi grofiji goriški in gradiški ni polovica toliko Italijanov ko Slovencev. Kar zadeva Istro, pravi, da je tam vse drugače, in sicer se naslanja na statistične podatke nečega Combija.“

„Ali ti podatki so očitno neresnični; ker navaja, da je uže leta 1859. bilo v Istri več Italijanov nego Slovanov, med tem ko znašajo po zadnjem ljudskem popisu — in med tem časom se je pomnožilo število Italijanov — Slovani 3/5, Italijani pa 2/5 prebivalstva. Bonghi sama dvomi o resnici Combijevih podatkov, ker želi novih. Vsekako pa pravi, ako se obe deželi zjedine, še potem imajo Slovani enoliko število z Italijani. Bonghi navaja potem tudi razloge iz zgodovine in pravi, da Fambrijevo dokazovanje ni zgodovinsko popolnoma resnično, vsaj ono ne, ki se tiče vse dežele. Izrečno navaja, da Benetke pri vsem mogočem naporu niso mogle italijanskih mej do tam raztegniti, kjer jih je več stoletij imela rimska država, in kamor jih je postavil Napoleon za nekoliko let. „Mi ne moremo trditi“, pravi Bonghi, „da so bili prvotni prebivalci Italijani. Prvi prebivalci so bili Grki, ali neznanež pokoljenja. Rim jih je polatinil. Po padu Rima so prišla v deželo čez planine nova različna ljudstva, najprej Germani, potem Slovani. Ti zadnji, pravi Bonghi na strani XII., ki so se naselili posebe ob meji, niso se spojili, imajo še svoja narečja, svoje nrave, svoje noše v deželnem delu, kateri so zasedli pri ljudskem preseljevanju, ali vsled ukaza kakega mogotca.“

„Za tem se nahaja stavek, s katerim se popolnoma ujemam, in ta stavek se glasi (bere): „Menite, da oni (Slovani) nemajo pravice tam prebivati, bila bi smešna; trditev, da imajo dolžnost pozabiti, kdo so, če hočejo tam ostati, bila bi nespanetna. Neprijetno je, pravi dalje, da smo morali čakati mi z rešitvijo tega prašanja do dobe, v kateri so se pri njim sorodnih ljudstvih onstran juljskih planin uže zbudili narodni čuti, kateri so pri njih sicer manj živi ali v primeri z našimi ne obetajo manjšega uspeha.“

„Tacega protivnika, gospoda moja, moramo spoštovati, če tudi dela za namen, ki je nam nasproten, on vsaj odkrito govori, kaj hoče. Računi z dejanskimi in ne z izmišljenimi faktorji. Sredstva, katera rabi, so prepričanje in razum, ne pa surova moč. Kako dobrohotno je tako mnenje in razprava o dejanskem stanju v primeri z govorom istrskega deželnega glavarja, s katerim je v šestnajsti dan meseca avgusta minolega leta odprl deželni zbor! Če tudi po rojstvu Slovan, ni se mogel vzdržati, da ne bi bil sumničel lojalnih in zakonitih teženj nas istrskih Slovanov. Rekel je namreč, da z obžalovanjem mora priznati, da se je v novejšem času unel preprič za narodnost v nekaterih delih Istre, kateri preprič bi utegnil zadrževati napredujoče razvijanje dežele; to draženje pa je več del od zanaaj zaneseno. Previdnost velike večine prebivalstva, ki se drži starih izročil in stare kulture, uprta se je krepko temu novemu ščevanju,

kar mora z zadovoljstvom naglašati. Gospod deželni glavar se tedaj kar odkrito in brez cvinkov izreka za strankarja, za pristaša italijanske in protivnika slovanke stranke.

„Na svoje častnej stopnji bi se moral vsaj po glavnih ustavnih načelih vzdržati takega strankarstva. Kako taktno pa je postopal deželni glavar sosednje grofije goriške in gradišanske, v kateri so, kar se tiče narodnosti, prav enake razmere, kakor v Istri! S temi razmerami računajoč ni se izrekel za ali proti tej ali one narodnosti, ampak odprl je sejo z govorom v obeh jezikih, namreč v slovenskem in italijanskem. Tako, gospoda moja, zahteva previdnost, tako ustava. Z zvižnostjo in spletkami, če so še tako napačne izmišljene, ne morejo se v devetnajstem stoletju načelna pranja reševati, najmanj pa narodno pranje, katero, to se lahko reče, vlada to stoletje. Kaj pa bi se reklo o večini poreškega deželnega zbora, katera je 21. avgusta min. l., ko je začel hrvaški poslanec govoriti v svojem materinem, to je v hrvaškem jeziku, ki je jezik večine istrskih prebivalcev, s predsednikovim namestnikom na čelu (čujte! na desnici) demonstrativno zapustila zbornico, ter se ni vrnila, dokler se ni prepričala, da omenjeni poslanec ne bo več govoril v materinem svojem jeziku. Ali ta večina ni prav v tem grešila, kar Bonghi imenuje nesposobnost in smešno? Povračam se k zanimivi Bonghi-jevi knjigi.“

„Če tudi vidi (Bonghi), kakor pravi, v primorskih Slovanih vehek zadržek za uresničenje svoje ideje, namreč za priklapljenje Primorja, vendar z veseljem priznava, da italijanski jezik ne le na Primorskem, temuč tudi na Tirolskem vedno dalje prodira. Na strani XV. do XXV. dokazuje to s citati iz Schöllerja, Czörniga, Combija, potem z navajanjem statističnih podatkov in sicer za vsako deželo posebe. Razlaga tudi uzroke te prikazni. Žal, da se ne more tajiti, da poitalijančevanje na Primorskem sploh, vzlasti pa v Istri močno napreduje. Kar se tiče Istre, sem razložil v seji 9. marca lanskega leta sam, da so se v enajstletni dobi od 1869. do 1880. Hrvati v Istri za 13 odstotkov skrčili, tedaj v letu nad 1 odstotek, in da so se Italijani v istej dobi pomnožili za 8.46 odstotkov.“

„Kar pa se tiče uzroka te prikazni, menim, da ga ni le v raztezajoči se moči in v višji izomiki Italijanov iskati, kakor trdi Bonghi, ampak da je tega največ kriva politika, katero je vlada doslej v tej deželi tirala.“

„Predno preidem k dokazom te trditve, usojam si označiti jedro italijanske politike, kakoršno priporočajo konservativni državniki, katerih najveljavniši zastopnik je Bonghi sam. „Italija — tako pravijo ti ljudje — mora želiti močno prijateljsko Avstrijo, da ne dobi Nemčije ali Rusije za sosedinjo; posebno se mora podpirati Avstrija na balkanskem polotoku, da prodre do Soluna. Ako je Avstrija svoje posestvo raztegnila do egejskega morja, udá se v prijateljskem porazumljenju, da odstopi Italiji južno Tirolsko in Primorsko.“ Na strani XXXIII. piše ta državnik (bere): „Nam pride v dobro, da se Avstrija razteza na jug v zahodnje kraje Turčije. Tako pride Rusiji za ramo ter jej zapre jadransko morje in se ojači tudi nasproti Nemčiji. Mi jej moremo k temu pomoči pod tem pogojem, da na tem morji, katero je bilo nekdanj vse naše, nam pripozna, ko se razširi v deželah za Dalmacijo in ko prodre do egejskega morja, večji in boljši del, nego ga imamo zdaj.“ Bonghi izreka v istem pismu upanje, da na narodnej podlagi ustanovljena italijanska država doseže svoje „naravne“ meje takrat, ko se primorski Slovani poitalijančijo. V tem oziru piše na strani XXIX....

Predsednik (mu seže v besedo): Prosim gosp. govornika, naj ostane pri stvari. Saj je meni mučno, da moram vedno prositi, naj se govorniki držé predmeta. Če se pri vsakem poglavju o vsakovrstnih rečeh govori, kdaj pa končamo? Mi vsaj geverimo o proračunu ministerstva notranjih zadev.

Poslanec dr. Vitezič: Prosim, čestiti gospod predsednik, imejte ozir na to, da tu gre za življenske interese moje dežele Istre, in da je pač danes na dnevnem redu, da se govori o politiki, ki se tam tira. V deželnem zboru nimamo glasú, izpildili so nas iz njega, zato naj se mi vsaj tukaj dovoli prosta beseda.

Predsednik. To vsaj spada v deželni zbor, ne pa sem.

Poslanec dr. Vitezič nadaljuje: „Bonghi pravi na strani XXIX. (bere): „Doseči moramo boljše mejo od sedanje in pravico imamo hoteti, naj bo vsa pokrajina tudi v političnem oziru italijanska, kakor je brez dvombe v zemljepisnem. Ali v to je potrebno, da raste upliv italijanskega življa v nekaterih delih te dežele, in cilj sme se doseči gotovo le s popolnim oziranjem na mednarodne razmere in ne da bi prišla avstrijska moč v nevarnost ali da bi se razrušila.“ Tu nastane pranje samo po sebi, ali je Avstriji v korist, poslušati ta zapeljivi glas.“

„To je sicer jako obširno pranje, katero bi zahtevalo cele ure, da bi se natančno rešilo. Da ustrežem pa tudi želji častitega gospoda predsednika, pomeniti hočem, ne gledé, na druge razloge, katere bi

lahko navedel, samo važnost tržaškega mesta za razvitek avstrijske obrtnije in kupčije. Menim, da vsa zbornica se vjema z mojim mnenjem v tej zadevi, da bi bila zgruba tega mesta za Avstrijo nenamisljiva. Če tudi bi se ne hoteli na to ozirati in bi začel kdo dogovarjati se zaradi prepuščenja dežele, kdo more Avstriji jamčiti, da Italija, potem ko bi bila povečana s Tirolskim in s Primorjem, ne bi obračala svojih poželjivih očí na važno lako reško, na hrvaško Primorje in na Dalmacijo. Vsaj želja po jedi prihaja z jedjo.“

„Razvitek bitve pri Visu (Lissa, leta 1866) nam spričuje, kako so Italijani hrepeli po mnogobrojnih zalivih in lukah ob dalmatinskih bregovih. Vsaj pravi Bonghi sam o jadranskem morji: „che è stato una volta in tutto nostro“ (ki je bilo nekdanj vse naše). Bonghi gotovo ni spomnil po naključju, ampak s premislekom na ta del zgodovine. Začetki in povodi za daljše steganje rok naši bi se lahko. Iz teh malih podatkov je razvidno, da je Avstriji v prid, ako si ohrani Primorje. Avstrija mora na to delati, da zavira napredovanje italijanskega življa s tem, da pospešuje, kolikor je mogoče, duševne napore Slovanov, ki po številu Italijane prevagujejo. Med tem tirajo vladni organi (cesarski služabniki) prav nasprotno politiko in ti organi sami oskrbujejo torej opravila Bonghija in njegovih političnih drugov.“

„V seji 14. marca 1881. sem stavil interpelacijo gledé neke knjige, ki je bila izšla v Milanu v italijanskem jeziku. V tej knjigi so bila nasvetovana sredstva, katerih naj bi se posluževala italijanska stranka, da bi dosegla stavljeni cilj, to je: da bi zadušila slovanški živelj v Istri. Tam stojijo sledeče besede: „In sedaj je stranka na pravi poti, da doseže prvi namen“ — pod tem prvim namenom razumeva uničenje slovanstva v volovskem okraju, katerega je bil zaznamoval kot ognjišče istrskega slovanstva — „vse je od tega odvisno, da se ne ustavi, ampak da se v polni meri poslužuje zaslepljenosti sedanje vlade in lepo priložnost, ki se jej ponuja, izkoristi do najskrajnjih mej“.

„Kaj se je zgodilo vsled te moje interpelacije? Namesto da bi bili zasledovali, ali res obstoji tak odbor, začeli so preiskavo proti pristašem slovanke stranke, in celo po sodnijski poti, da bi izvedeli, kdo je dal tisto knjigo na svitlo, kakor da bi bilo objavljenje knjige državi nevarno.“

„Prašam, ali bi bila italijanska vlada drugače ravnala, nego je ravnala naša vlada?“ Vitezičev govor je še dolg; nadaljevanje prinesemo prihodnjič.

Morsko zdravilišče

za žovaste in rahitične otroke na otoku Gradu.

Velezaslužni zasebni odbor, ki je to zdravilišče ustanovil in je vzdržuje z raznimi darovi in vplačili, razposlal je županstvu po Goriškem sledeči poziv, katerega naj bi slavna županstva na Goriškem in drugod vzele k srci, kajti po nasvetovanju poti bi imele občine sicer nekaj stroškov z otroci, ali stroški za odrasle bolnike, ki so veliko večji, bi odpadli. Poziv se glasi:

Slavno županstvo!

Med boleznimi, ki dan danes tareje vse omikane narode, je posebno osodolpna ona, ki se, kakor je videti, vsled umetnega življenja in pokvarjene družbe razširja v toliko večji meri, kolikor bolj se raztega omika in napredek. Gotovo pa razsaja ta bolezen vsled vedno naraščajoče zlorabe upijanjivih pijač v strahovitih razmerah tudi na kmetih.

Ta toliko razširjena nadloga so žove (bramorji, mramorji, škrofoli), ona bolezen, ki ostruplja otroke in pobablja mladino, da ni sposobna za delo in za brambo domovine, ki spravlja konečno v prezgodnji grob tudi moše in žene, potem ko so vcepili kali iste nadloge svojemu rodu.

Vsi omikani narodi evropski so spoznali, da žove ne more ozdraviti ni zdravniška umetnost ni lekarnica s svojimi zdravili, ter so edini v prepričanju, da edini lek strašni bolezi je — morje. Že se vzdigujejo ob bregovih baltiskega, severnega, sredozemskega in jadranskega morja velikanska poslopja namenjena žovastim otrokom, da bi se zdravili v morskih kopelih.

Tudi v naši pokrajini imamo že enajst let tako zdravilišče morskih kopeli na otoku Gradu, osnovano od zasebnega (privatnega) odbora, kateremu se je posrečilo s pomočjo plemenitih darov presvitile cesarske hiše sezidati zdravstveno poslopje, v katero sprejema rahitične (skrivljene) in škrofolozne otroke obeh spolov. Prizadeva si spraviti v to zdravilišče vsako leto toliko otrok, kolikor mu dovoljujejo darovi raznih dobrotnikov.

Ali število ubogih žovastih, ki prosijo vzprejetja v morske kopeli na Gradskem otoku, je toliko, da odbor je prisiljen, odbiti več kot pol takih prošenj, zlasti onih, ki dohajajo iz kmečkih občin. Kljub očividni potrebi in velikemu dobičku, ki ga daje ta ustanova ubogim pa tudi občinam, deželni in državi s tem,

da sposablja žovaste otroke za delo, za vojaško službo in za ohranjenje zdravjšega in močnejšega zaroda, ni mogel še deželni zbor odločiti podpore, primerne številu ubogih žovastih otrok z dežele. Med tem skrbi mesto Gorica in zasebni dobrotniki v Gorici prav povoljno za vzdrževanje ubogih žovastih otrok Goriških, ki se odpošiljajo v Gradske kopeli.

Da bi se ne poravljala več žalostna sila, odtegovati polovici proslincev dobrot morskih kopeli, bi bilo torej potrebno, da bi tudi kmečke občine, brez nika k e i z j e m e, pritekale na pomoč za stroške, ki se napravljajo z vzdrževanjem žovastih. Ako premožne družine morejo prenašati stroške za svoje otroke v Gradskem zdravilišču ali drugod, kdo bo imel dolžnost skrbeti za potrebo ubogega človeka, ki nima sredstev, da bi mogel poslati svoje žovaste otroke k morju, če ne stori tega občina, ki bi potem čutila vse dobičke morskega zdravljenja, kakor zdaj občuti škode in stroške, izvirajoče iz bolezni občinskih žovastih revežev?

Ako občina odmeri svoj delež k stroškom, ki se zahtevajo za vzprejem njenih žovastih otrok v morsko zdravilišče, se ti otroci po eni ali dveh letnih dobah zdravi in krepki povrnejo k družini in deju. Iz tega je razvidno, da si more občina po tej poti prihraniti vse večje stroške, katere ji drugače prizadevajo žovasti bolniki, bodi si, da ostanejo v občini in se živé ob javni milošćini, bodi si, da polnijo bolnišnice v Gorici, Trstu, Ljubljani in drugod in hirajo vsled neozdravljive sušice, ki izvira neizogibno iz neozdravljenih žov.

Podpisani odbor se tedaj zaupno obrača do vseh slavnih županstev poknežene grofije Goriško-Gradišanske, z izrazom najtoplejše zahvale nasproti onim občinam, ki so s hvalevrednim vzgledom že prešlega leta 1883. v svojem proračunu odmerile delež v prid morskih kopeli na Gradskem otoku, — in se priporoča onim občinam, da bi hotele isto vsoto s t a l n o skleniti za vse čase. Konečno se odbor obrača z iskrenim pozivom do tistih občin, katere doslej niso še ničesar podelile v izrečeni namen, da bi blagovoljno odločile v svojem letnem proračunu vsoto, primerno številu žovastih otrok, ki se nameravajo vsako leto poslati v zdravilišče morskih kopeli, in da bi enako blagovoljno svoje dotične sklepe naznanile podpisane-mu odboru.

V Gorici, 28. januarja 1884.

Za odbor morskega zdravilišča Gradskega.

Predsednik:

Coronini

Podpredsednik:
P. dr. pl. Bizzarro.

Tajnik:

J. Cristofolletti

O hišni gospodinj.

Od previdnosti, pridnosti, snage, reda, varčnosti hišne gospodinjje odvisi pogosto blagostanje in sreča cele kmeijske družine. Od gospodinjje je navadno odvisno, ali dobi vsak posel v hiši o pravem času delo in da je tudi z veseljem in dobre volje opravi. Ker je v kmečkih družinah hišna gospodinja tolike važnosti, zdi se mi potrebno, da spregovorim o opravilih, katera mora dobro poznati, ako hoče biti priden gospodinja.

Kmečka opravila morajo biti vsakej dobri hišni gospodinjji popolnoma znana, kakor tudi vrsta, po kateri razna dela eno za drugim sledijo. Pri kmetiji se pogosto toliko del na enkrat združi, da posestnik ne vé, katero bi poprej začel. V tacihi slučajih mora vsak člen družine pridno in razumno sodelovati, posebno pa gospodinja in gospodar, ako hočeta, da eno ali drugo delo ne zastane. Gospodinjji mora biti znana vrsta, po kateri je treba opravljati kmečka opravila tudi zato, da se more z možem posvetovati, kako bi se moglo to ali one delo najbolje izvršiti.

Dobra gospodinja mora poznati več ali manj vsako zemlje in mora vedeti, katera rastlina se dotični zemlji najbolje prilega. Dalje mora poznati dobroto raznih semen, čas setve in sejnenja, kakor tudi umno vrtnarstvo.

Ako hočemo, da bode kmečko dekle kot prihodnja gospodinja svoje naloge popolnoma kos, mora se uže na očetovem domu v vseh hišnih in kmetijskih delih izuriti. To jej bode v prihodnje kot samostalne gospodinjje velike koristi in neobhodne potrebe. Ako v domači hiši ni jej mogoče, da bi se to naučila, naj se pošlje nekaj časa v kako drugo dobro hišo, da se vsem kmetijskim opravilom dobro privadi. Kalar je enkrat omožena, potem je prepozno za tako učenje in take skušnje.

Dobra gospodinja mora biti popolno izurjena v živinoreji, ker na manjših posestvih prepuščajo navadno možiki to delo ženskam, a sami gredó na razne kraje, posebno čez zimo, da si kaj prislužijo. Znati mora, kako se ravna z gnojem na gnojišču in v hlevu, kako se živina čisti, koliko krat se živini na dan jesti daje in kako se piča pripravi. Prav tako mora biti izurjena v molži, in mora vedeti, kako se zmede dobro maslo in kako se dober sir naredi.

Velike koristi je za kmečko hišo, ako zna domaća gospodinja spretne in zanesljive posle izbrati.

Gospodinja mora skrbeti, da ima vedno vse po-

trebna reči v zalogi, da more hitro v roke vzeti, kadar kaj potrebuje. Marsikdaj se pa godi, da kadar gospodinja kako reč potrebuje, jo mora še le celi dan po vasi na posodo iskati. V tem se že vidi, kakošna gospodinja je.

Dobra gospodinja mora biti izvedena v spravljanju korenstva in zelenjave, v pripravljani dobre kisave v jeseni t. j. zelja in repe, kakor tudi v spravljanju vseh drugih poljskih pridelkov. Gospodinja ne sme biti neznana, kako se špeh in meso soli, kako se meso suši ter kako se napravi dober in ukusen kruh. Te reči je treba tako natančno znati, da si vé gospodinja v teh zadevah vedno pomagati, če tudi ne more drugih za svet prašati. Poznam kmečke hiše, katere imajo vsega dovolj v zalogi, ali gospodinja pripravi iz najboljših stvari slabo jed in zato posli pri tacihi hišah nikdar dolgo ne ostanejo.

Glavna skrb kmečkih mater mora biti ta, da se njihove hčere dobro izuče v vseh kuhinjskih delih, da se navadijo prati, plesiti, kakor tudi kolovrat goniti itd. To so najvažnejša opravila za vsako kmečko hčer, ktera misli postati kmečka gospodinja — v pravem pomenu besede.

Nahaja se pa že dandanes na Slovenskem jako veliko posestnikov, kateri svoje hčere tako vzreajo, da kadar dorastejo, niso ni za kmeta ni za gospoda, ker za kmeta so previsoko izobražene, za gospoda pa premalo. To je pa največkrat glavni vzrok, da, ako tako dekletu dober posestnik poroči, gre navadno prej ali poznej rakovo poti.

Slovenski pregovor pravi: „Žena drži tri vogle hiši, mož pa enega“; drugi pa: „Mož ne pripelje s štirimi konji toliko v hišo, kolikor mu žena odnese v predpasu“.

Politični pregled.

Občna debata o finančnem proračunu je bila nekoliko suhoparna, tem bolj živahna postaja nadrobna ali specialna debata. Zadnje dni minulega tedna obravnavale so se zadeve ministra notranjih zadev. Grof Taaffe je pri ti priliki zopet obljubil, da boče izpeljati enakopravnost, a želeli bi bilo, da bi gospod minister obljube prekorretil ter prešel k dejanjem. Pri tej priliki je istrski poslanec dr. Vitezić z živimi barvami opisal stanje istrskih Slovanov in dr. Vošnjak slikal je prav resnično razmere na Spodnjem Štajerskem. Predzno odgovarjal je zadnjemu poslance Schmiederer, zagrizen Nemec, kateri je javno rekel, da Slovenci moramo biti naklo, Nemci pa kledivo, t. j. Slovenci sužnji, Nemci gospodarji. Trdil je celo, da resolucija podpisana od južnih Štajercev, izročena ministerstvu po treh slovenskih poslancih, ne obsega istinitosti, na kar ga je g. poslanec Gödel-Lanoy zavrnil. Nemški poslanec Schöffel je govoril pri ti priliki o množitvi potepuhov ter je nasvečeval, naj bi se ti rabili v Bosni in Hercegovini pri različnih delih. Grof Taaffe je odgovoril, da to vprašanje prešudira. V začetku tega tedna prišli so poslanci z obravnavo proračuna do točke „vodne stavbe“, pri kateri se je mnogo želj izrazilo, ki pa večinoma padejo v vodo. Za tem je prišel na vrsto proračun ministerstva za deželno brambo; obe točki sti bili sprejeti nespremenjeni po odsekovem nasvetu. Pričet je tudi že razgovor o proračunu ministerstva za uk in bogočastje. Pri prvi točki je razpravljaj Čeh Tilser važnost narodnega jezika v šoli in zahteval, da se tudi v obralnijskih šolah na Češkem vvede narodni jezik. Odgovarjal je njemu in Viteziću neki Heilsberg na tako surov način, da je Vitezić njegovo postopanje javno imenoval infamno, sramotno. Pri točki „visoke šole“ govoril je profesor Greuter, duhovito a ne tako sarkastično ko po navadi, pojasnil je znane škan-dale na dunajskem vseučilišči in šolske razmere na Tirolskem.

V četrtek je bila tudi že na dnevnem redu točka „srednje šole“, pri kateri je prišla znana resolucija za slovenske nižje razrede na gimnazijah na Štajerskem, Goriškem in v Istri v razpravo. Minister Conrad je odgovoril, da vpelje slovenske spodnje gimnazije, ako se obnesejo ene na Kranjskem.

V nemškem državnem zboru obravnuje se predlog o zavarovanju delavcev zoper nesreče. V seji 15. t. m. priporočal je Bismark sam ta predlog, da bi ga zbornica sprejela, ter je obljubil, da se razširi ta postava na vedno večje kroge.

Na Španskem v Madridu zasledili so vojaško zaroto, ki je imela namen oklicati ljudovlado ali republiko. Dva generala in več višjih vojakov, ki so v to zaroto vpleteni, so djali pod ključ.

Angleži so skoro že popolnoma zadušili ustajo v Sudanu. Kakor smo že poročali, potepili so Madija in njegovo vojsko, sedaj pa so uničili še drugega sovražnika, Osmana Digma, kateri je imel nad 10.000 mož vojske.

Tudi Francozi napredujejo zoper Kitajce, sicer prav polagoma a tem bolj gotovo.

Domače in razne vesti.

Nadvojvoda Rajner sè svojo soprogo nadvojvodinjo Marijo in precejšnjim spremstvom prišel je bil na dan sv. Jožefa zvečer iz Trsta v Gorico ter je prenočil v nadškofijski palači. Drugo jutro si je ogledal vojaštvo in se je odpeljal v Benetke, odkodar pojde, kakor pravijo, tudi v Rim.

Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici bo imelo prihodnjo nedeljo domačo zabavo s petjem, govorom in tombolo. Govoril bo g. Fr. Podgornik o tem, kaj naj delavci pričakujejo v sedanjih časih. Peli bodo društveni pevci. Začetek ob 8. uri zvečer. Društveniki so vabljeni, da se udeležijo shoda v obilnem številu.

Poddružnica društva rudečega križa za Goriško opisuje v svojem poročilu o delovanju v zadnjih treh letih, koliko se je trudila za razširjenje društva, izraža svojo veliko zadovoljnost, da se jej je posrečilo priskrbiti rezervno bolnišnico za ranjene vojake, ter izreka najtoplejšo zahvalo milostljivemu gospodu knez nadškofu, ki je blagovolil prepustiti v tu namen semeniško poslopje. Občni zbor bo volil zopet odbor na tri leta.

Društvo sv. Vincenca v Gorici imelo je 9. t. m. občni zbor z obilno udeležbo. Našteli so se društveni dobrotniki in podpore, ki so se delile ubogim. To društvo je v resnici vredno podpore; zato je priporočamo vsem človekoljubom.

„Goriška ljudska posojilnica“ ima zdaj nekaj denara v blagajnici. Kdor ga potrebuje, naj se oglasi. Opomniti moramo, da kdor hoče dobiti denar na posodo, mora prej pristopiti k društvu in mora imeti dobrega poroka. Kdor želi dobiti denar o pravem času, naj se zgodaj oglasi, da mu ga odbor za časa priskrbi. Oglase sprejema dr. Nikolaj Tonkli, via Ascoli h. št. 1. (pri sv. Ivanu), ali kateri drugi odbornik.

Goriški bivši Slove²ci in bivši urednik tržaškega lista „Independente“, Juretig, je bil obsojen zaradi irredentarskih čankov, objavljenih v rečenem listu, v Inomatu na 18 mesecev težke ječe in v zgubo 3000 gl. kaveije. Da bi bil ostal Slove-nec, kakoršni so bili njegovi pradedi, bi se mu to nikoli ne bilo zgodilo. Slovenci, bodite zvesti svojemu narodu in cesarju!

Gospa Lucila Podgornik-Tolomei, znana umetnica na glasovir, ki ima v Gorici mnogo učenk, katerim daje poduk v svoji stroki, priredila je bila preteklo nedeljo izpit svojih učenk, katerega se je udeležilo mnogo prav odličnega občinstva. Učenke so pokazale z izvrstnim igranjem, da imenovana gospa ni le velika umetnica, ampak tudi izvrstna učiteljica. Cestitamo gospej k prelepemu uspehu, kakor tudi učenkam, da jim je dana prilika, učiti se po navodu tolike umetnice.

Veteransko društvo za pokneženo grofijo goriško in gradsko pod najvišjim pokroviteljstvom Njegovega c. k. apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. bo imelo prihodnjo nedeljo 23. marca 1884. ob 10. uri predpoludne v dvorani gosilne „pri pošti“, za Mesicami, (via Morelli) h. št. 48 v Gorici svoj letošnji občni zbor z naslednjim dnevnim redom: I. začetek občnega zbora; II. prebere in potrdi se zapisnik zadnjega občnega zbora; III. nasvet za ustanovitev podpornega društva za društvene okraje v c. k. okrajnem glavarstvu gradiskem, katero naj bi bilo do veteranskega društva v razmeri podružnice s samostojnim upravnistvom in svojimi pravili; IV. drugi morebitni nasveti. Ako ne pride k občenemu zboru najmanj sto društvenikov, ki imajo pravico glasovati, bo občni zbor zopet 20. aprila t. l. ob 10. uri predpoludne v istih prostorih in bo sklepčen brez ozira na število došlih udov. Morebitni predlogi in nasveti naj se blagovoljno 8 dni pred občnim zborom pošljejo predsedništvu. Vabljeni list, ki ga dobi vsak društvenik, velja kot vstopnica v zbornico.

Ivan Goriup, posestnik in trgovec na Proseku, rojen Kanalec (z Vrha), brat še živečega Jožefa, c. k. sodnijskega svetovalca v Gorici, in nedavno umrlih bratov Stefana in Antona, — katerih prvi je bil dekan v Višku drugi pa sodnijski svetovalec v Gorici, — za-

stopnik tržaške okolice v mestnem in deželnem zboru tržaškem, izvrsten narodnjak, umrl je v 57. letu starosti te dni ter je bil pokopan preteklo soboto. Svojim rojakom zapustil je vzgled, kako more človek s pridnostjo svojih rok in svojega uma (bil je nekdanj hlapec) priti do premoženja in do omike. Njegov spomin bota hranila med Slovenci dva sinova, ki sta mu slična v trdnem prepričanju o pravičnosti slovenskih narodnih zahtev in v neprestrašenem tirjanju, naj se ne le priznajo, ampak tudi dejansko izvedejo. Da bi vsak slovenski odličnjak tako odgojeval svoje sinove, bilo bi za Slovence bolje nego je; žalibog da pogosto so sinovi slovenskih političnih in slovstvenih naprednjakov nemčurci in milanesi a la...

Vitezićev govor, ki ga je imel v zbornici poslancev na Dunaji 14. t. m., zdel se nam je tako važen, da smo ga postavili na prvo mesto in da smo zaradi njega odložili vse dopise. Gg. čitatelje prosimo, naj se ne ustrašijo dolgega govora, ampak naj ga berejo do konca; če ne morejo vsega v eni sapi, naj si ga pa razdelijo. Iz tega govora, o katerem je bilo tudi cesarju poročano, kakor se navadno vse važnejše zadeve takoj sporočijo, spoznavajo čitatelji, kako pridno se Italijani bavijo z razmerami na Primorskem in kako nahajajo žalibog na avstrijskih tleh razmere, ki jih z upanjem navdajejo v njih namerah. Prepričani smo, da na Dunaji bo imel Vitezićev govor ta upliv, da začnejo Primorje navezovati na Avstrijo — s krepkejšimi vezmi. To je potrebno potrebno, to smo vedno poudarjali, to trdno upamo. Nerazrušljiva vez, ki priklipa deželo na cesarstvo in ki daje močnem pogum, da greč v ogenj in smrt, je zadovoljnost narodov in njih prepričanje, da država je zaščitnica gmočnega in duhovnega blagostanja, vere, pravice, narodnosti. To so naravne dobrate, katere vsakdo pozna in ljubi; kdor je pokrovitelj teh zakladov, je gospodar in vladar narodov. Avstrija priznava in zagotavlja vsakemu državljanu in vsaki narodnosti to pravico; naj jih dejansko izvede po pravičnih in poštenih zahtevah svojih narodov, in nje orel bo mogočno širil svoja krila nad jadrenim morjem, da se ne bo upal nikoli več na dan pohajence — z bombo. Avstrija, ali potrebuješ vojakov? tukaj smo, daj nam orožje, pa navduši nas!

Gg. čitatelje prosimo, naj oprostijo, da smo jih pustili danes brez dopisov. Radi bi bili dali prilogo, ali zaradi praznika in siljenih del tiskarni to ni bilo mogoče; za prihodnji teden nam je pa že obetana. — Gg. dopisniki naj imajo z nami potrpljenja; prihodnjič jim ustrezemo, kolikor bo mogoče. Upamo, da Vitezićev govor jih odškoduje vsaj nekoliko.

Bomba razpočila je v Trstu pretekli ponedeljek zvečer ob 9. uri pred poslopjem c. k. namestništva.

„Ljubljanski list“ imenuje se večerna priloga nemškemu uradnemu listu v Ljubljani, ki je začel izhajati 28. februarja t. l. v slovenskem jeziku vsak dan razen nedelj in praznikov. Urednik mu je profesor Franc Šuklje, ki je dobil v ta namen kot učitelj primeren odpust. Cena mu je za celo leto 10 gl., za pol leta 5 gl., za četrt leta 2 gl. 50 kr., za mesec 85 kr. Ta je edini uradni list, katerega daje vlada Slovincem v slovenskem jeziku, ter tretji slovenski dnevnik. V prvih številkah imel je zanimivo razpravo o kranjskih občinah, kako bi se morale urediti, ter se ozira sploh na zadeve slovenskega naroda. Naj bi nam oznanjal vesele novice Slovincem v djanji prijaznih vlad! Lepših časov bi si gotovo ne želeli od onih, v katerih bi se ujemale pravične želje slovenskega naroda z delovanjem cesarskih uradov. Na podlagi naravnega prava, razodele resnice in avstrijskih temeljnih postav bilo bi mogoče ustanoviti tako življenje, da bi jenjala doseđanja nezaupljivost naroda in da bi se vlada v dejanji pokazala kot nositeljica in branjateljica neusahljivih narodnih pravic. Avstrija priznava kot načelo svojim podjetjem pravice (justitia fundamentum regnorum — pravica je kraljestvom temelj); v izvrševanju tega načela bo velika; to državno velikost naj razglašja „Ljubljanski list“ po slovenskih pokrajinah.

Nov list. V Mariboru bo izhajal od 1. aprila t. l. naprej dvakrat na mesec (1. in 15.) ilustriran časnik z imenom: „Slovenski vinorejec“, list za vinorejce in kletarstvo. Glavne točke njegovega programa so te le: 1. podučevati o umneji vinoreji in kletarstvu v prosti, lahko umevnej besedi; 2. bojevati se proti proizvodom, ki se narodu prodajajo pod imenom vina, ki so pa le fabrikati, in proti žganju; 3. podajati nauke o kmetijstvu, sadjereji in hmeljarstvu; 4. seznanjati vinorejce z vinskimi kupci radi lažje prodaje in kupčije. Vsaka številka bo obsegala 8 strani v veliki obliki. Okolo lista so se zbrali prvi slovenski vinorejci kot sodelavci. Cena listu bo 3 gld. na leto. Kdor pošlje novice za 10 naročnikov, dobi za isto dobo list zastoj. Uredništvo prosi vse rodoljube, katerim je do tega, da se povzdigne vinoreja na Slovenskem, posebno pa izobraženejši vinorejce, naj bi mu blagovoljno poročali o stanju vinogradov, o ceni vina itd. Naročnina naj se pošlje: Opravištvu „Slovenskega vinorejca“ v Mariboru.

Pivovarna v Senožečah
ima v zalogi izvrstno pivo v sodčkih
in buteljah. Priporoča se vsem doseda-
njim prejemnikom in drugim gostilničar-
jem, ki želé sl. občinstvu z zdravo
pijačo postreči.
Postrežba je natančna in po ceni.
Senožec, pošta Postojna.

Mlad kapelnik,
ki more podučevati v inštrumentih na lok in
sapo in ima najboljša spričevala, išče službo.
Uljudne ponudbe sprejema opravištvu lista pod
napisom: kapelnik.

Št. 53/E.
Oznaniło.

V soglasji z razpisom prečastitega varstva zastav-
ljalnice in z njo združene hranilnice 31. decembra
1883. št. 202 M. d. P. se javno naznanja, da začasno
in do drugačne stalne višje določbe se odločijo s 1.
aprilom t. l. nasproti strankam opravila zastavljavnična
od onih z njo združene hranilnice tako, da od tistega
dneva naprej se bodo vršila opravila navadnih in dra-
gocenih zastav v oddelku zastavljavničnem ob delavni-
kih vsak torek, četrtek in soboto, opravila v hranil-
ničnem oddelku pa ob delavnikih vsak ponedeljek,
sredo in petek.
Uradne ure ostanejo dosedanje, namreč od 8
zajutra do 1 popoldne. Vodstvo zastavljavnične in 9
njo združene hranilnice
v Gorici, 2. februarja 1884.
D. LOVISONI.

Franc „čisti hitro in gotovo.“
Professor KARL pl. BRAUN na Dunaji
Jožefov ne uzrokuje nikakih težav
Professor pl. BAMBERGER na Dunaji.
Grenki „dela bolj uspešno, ko
druge grenke vode.“
Studenec Professor LEIDESDORF na Dunaji

Zahteva naj se vedno in razločno: FRANC-
JOŽEFOV GRENKI STUDENEC. Zaloge povsod.
V Gorici: lekarja gg. Cristofolotti in Pontoni ter
A. Seppenhofer. Razpošilja se iz Budapešta.

CVET ZOPER TRGANJE
po dr. Maliču

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter
reumatizem, terganje po udih, bolečine v kri-
ži ter živcih, otekline, otrpnele ude in kite
itd., malo časa, če se rabi, pa mine po polnem tr-
ganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se
samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s
zraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.
Gospodu pl. Trnkoczy-ju, lekarju v Ljubljani.
Moja mati so na protinski bolezni na nogi silno
trpeli in razna čomaha zdravila brezuspešno rabili. Ko je pa
bolezen čedalje hujša prihajala in uza več dni niso mogli
stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski
cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročim. In res imel je
čudovit vpeh, da so se po kratkejši rabi oprostili mučnih
bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr.
Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsa-
kemu bolniku v enakoj bolezni priporočam. Vašej blago-
rodnosti pa izrekam najprisernejšo zahvalo, z vsem spošto-
vanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmarji p. Celji.
Planinski zeliščni sirup krajuski,
izboren zoper kašelj, hripavost, vratebol, prsne in pljučne
bolečine; 1 steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini
se nahajajoči soki in siropi.

Kri čistilne kroglice, č. kr. priv.,
ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se
uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa,
glavobola, oirpnenih udih, skazenem želodecu, jetrnih in obistnih
boleznih, v škatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 škatuljami 1
gold. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim
povzetjem v lekarni pri „samorogu“
Jul. pl. TRNKOCZY-ja na Mestnem tergu v Ljubljani.

Oznaniło.

Podpisani dovoljuje si s tem uljudno
naznaniti, da je v tukašnjem mestu odprl
zalogo svojega piva iz Schwechata
pod naslovom: „Antona Dreherja zaloga
piva v Gorici“ in da je izročil njeno oskr-
bovanje gospodu M. Skutezky-ju, ki zač-
ne svoje delovanje 1. marca t. l.
Priporočam ga blagovoljni naklonjenosti
slavnega občinstva.

Spoštovanjem

Anton Dreher.

Z ozirom na zgornje oznanilo štejem si v
čas vabiti najuljudneje gospoda gostilničarje in
sl. občinstvo na staroznano

„pivo iz Schwechata“,

katerega ima podpisani v ravlašč za to sezidani
kleti obilno zalogo v posodah navadne velikosti,
kakor tudi v steklenicah po pol litra in po polici
za 15 in za 20 kr.

Kdor kupi naenkrat najmanj 50 steklenic,
se mu dovoli pri vsaki steklenici 2 krajcarja
odbitka.

Za vsako steklenico je treba vložiti 10 kr.
V isti hiši v ozkih ulicah (Via Stretta) h.
št. 5 nahaja se pivarna

„PRI LEDENICI“,

kjer ima vsakdo priliko, da se z majhno po-
skušnjo prepriča o dobroti blaga.

Visokim spoštovanjem

M. Skutezky,
založenec.

Št. 155.

Razglas.

Naznanja se, da v Nabrežinskih semojih
(dne 5. aprila, 17. septembra in 27. oktobra
vsacega leta) bode zraven vsakovrstnega blaga
tudi živina (voli, krave, konji itd.) na prodaj
Živina bode letos občinske pristojbine (takse)
popolnoma prosta.

Vabijo se torej č. g. prodajalci in kupci
živine bližnjih in daljnih krajev, da bi se mno-
gobrojno udeležili že prihodnjega semnja 5. a-
prila t. l.

ŽUPANSTVO V NABREŽINI,
dne 20. marca 1884.
Župan: Čaharija.

Broj 139.

itične

Razglas.

Prihodnji mesečni semenj v Sežani 12. a-
prila, ki pride ravno velike sobote dan, se pre-
nese na soboto pred cvetno nedeljo t. j. 5. aprila.
Županstvo.

Pri knjigarji Seitz-i v Gorici je na pro-
daj po znižani ceni — za 1 gl. 30 kr.

VELIKI TEDEN

in
Velika Noč,

spisal profesor Andrej Marušič.

Knjiga se pošilja tudi po pošti na povze-
tje. Kdor pa denar uže z naročilom vred po-
šlje, naj pridene še 10 kr. za vozni list.

Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.	
Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.	Opozarjam kmetovalce, da sem dobil te doi vrtnih semen vsake vrste, prav fri- šnih in s poroštvo.
	Dalje naznanjam, da moja štacuna je vedno dobro preskrbljena z drobižem in igračami vsake vrste in sicer po takih ce- nah, da se mi ni bati tekmovanja.
Jožef Culot v Raštelji	
Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.	

Kar ne pristuje, radi zamenimo.

SAMO

pri Ignaciji Steinerji v Gorici,
nasproti nadškofjski palači,

moreš si priskrbiti po ceni trdno in lepo oble-
ko narejeno ali po meri.

Za pomladanski čas dobiva se tam:

1000 celih oblek z volne po gl.	8 do 30
750 povrhnih sukenj z volne „ gl.	8 „ 22
2000 volnenih hlač „ gl.	2.75 „ 8
1500 volnenih jop „ gl.	5 „ 15
800 oblek z volne za dečke in otroke „ gl.	2.50 „ 8

Ogromna zaloga tkanin za obleko po
meri. Blago na ogled dobi na deželjo, kdor
se oglasi, brezplačno in poštne prosto.

Ima svojo krojačnico.

Kar ne pristuje, radi zamenimo.

Jožef Pallich,

prodajalec c. k. šolskih in vsakovrstnih dru-
gih knjig ter pisnih potrebščin v Gorici, na
Travniku h. št. 6, priporoča svojo bogato za-
lago za pisanje, risanje in šolo potrebnih
priprav ter sprejema naročila na knjige, ilu-
strovane liste in časopise vsake stroke in v
vsakem jeziku z zagotovilom natančne pos-
trežbe in nizke cene. Veliko zalogo cerkvenih
tiskovin in molitvenih bukev iz Ljubljane
priporoča posebno častiti duhovščini.

!!Jurij s pušo!!

Časopis za šalo in satiro.

Jurij s pušo bode naslov novemu humo-
rističnemu časopisu, kateri bode, začeni s 1. aprilom
t. l., izhajal v Trstu po dvakrat na mesec ter pri-
našal obilo zanimivega berila in v vsaki številki ne-
kaj lepih slik. Jurij s pušo, narodnjak z dušo in te-
lom, bode najcenejši slovenski časopis te vrste; Jurij
velja za celo tekoče leto samo 2 f., za pol leta pa 1
f. Naročnina naj se pošilja podpisanemu upravništvu,
katero pozivlje slovensko občinstvo k obili naročbi.

Uredništvo in upravništvo

„JURIJA S PUŠO“

Via Solitario, št. 17. Trst.

Javno vago

za vozove napravil je na trgu v Št. Petru zidarski mojster Rossi, kateri se občinstvu priporoča, naj bi jo rabilo prav pridno. Piačilo, ki se zahteva za vaganje, je razmeroma majhno; vaga je pod nadzorstvom Št. Peterskega županstva; zato se je sme poslužiti vsakdo z mirno vestjo.

Prečastiti gospod! Štejem si v dolžnost, da Vam naznanim izvanredno ugoden uspeh „dr. Roze življenskega balzama“.

Nadlegovala me je namreč dalje časa taka težava v želodeci, da sem smel uživati le najlažje jedi, a najesti se nisem smel nikoli.

Če sem kaj več jedel ali kaj tolstega použil, občutil sem nenavadno težavo in slabost.

Zatekel sem se k najrazličnejšim zdravilom in sredstvom, ne da bi mi bilo kaj pomagalo. Vašemu izvrstnemu „dr. Roze življenskem balzamu“ se moram pa zahvaliti za popolno ozdravljenje. Pet steklenic vašega „dr. Roze življenskega balzama“ sem porabil in morem zdaj po petmesečni želodčni bolezni zopet opravljati prejšnja opravila.

Naznanjam Vam ob enem, da mnogi znanci so rabili Vaš „dr. Roze življenski balzam“ pri želodčnem krči, omotici, srčnem bitju itd. z najboljim uspehom, za kar se Vam vsi presrečno zahvaljujemo. Prosim, pošljite mi zopet pet steklenic.

Spoštovanjem
Jožef Hansmann, tkalec.

Heinrichsdorf pri Friedlandu (Česko).

Nagla in gotova pomoč za želodčne bolezni in njih nastopke.

Ohranitev zdravlja

je odvisna zgolj od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjeno **DOMAČE ZORAVILO**, prebavljanje vrediti, doseči primerno mešanje krvi, odpraviti pokvarjene nezdrave krvne dele, to je užo več let sploh znani in priljubljeni

dr. ROSA življenski balsam.

Napravljen iz najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravilskih zelišč, potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri vseh slabostih prebavljanja, posebno pri preseganju, po kislem dišečem riganju, napevanju, bluvanju, pri bolečinah v telesu in želodecu, želodčnem krču prebavljanju želodca z jedmi, zasliženju, krvnem navalu, hemeroidah, ženskih boleznih, boleznih v črelih, hipohondriji in melanholiji (vsled slabega prebavljanja); on oživlja vso delavnost prebavljanja, dela zdravo in čisto kri in bolno telo dobiva zopet poprejšno moč in zdravje. Vsled te izvrstne moči je postal gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo ter se sploh razširil.

I steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl.

Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Pošilja se na frankirana pisma proti povzetju zneska na vse strani.

SVARJENJE!

Da se izognejo neljubim napakam, zato prosim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izrečno dr. Rozov življenski balzam iz lekarn B. Fragner-ja v Pragi zahtevajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balzam, in ne izrečno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi dr. Rosov življenski balzam

dobi se samo v glavni zalogi izdelovalca B. Fragner-ja, v lekarni „k črnemu orlu“ v Pragi, Ecke der Spornergasse Nr. 205-3. — V GORICI: G. Cristofolletti, lekarničar; G. B. Pontoni, lekarničar; R. Kürner, lekarničar. A. de Gironeoli lekarn. V OGLEJ: Damaso d'Elia. — V TRSTU: P. Prendini, lekarničar; G. Foraboschi, lekarničar, J. Serravallo; Ed. de Leitenburg, lekarničar. Ant. Sattina — V ZAGREBU: C. Arazin, lekarničar.

Vse lekarnice in večje trgovine z materialnim blagom v Avstro-Ogerskeji imajo zalogo tega življenskega balzama.

TAM SE TUDI DOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prsa vnamejo, ali strdijo, pri bulah vsake vrste, pri turih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanjih, pri izlezah, oteklinah, pri zmaščeni, pri morski (mrtvi) kosti zoper revmatične otekline in putiko, zoper kronično vnetje v kolenih, rokah, v ledji če si kdo nogo spahne, zoper kurja ocesa in potne noge, pri razkopa uih rokah, zoper lišaje, zoper oteklino po piku mrčesov, zoper tekoče rane, odprte noge, zoper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; kjer pa ven teče, potegne mazilo v kratkem vso gnojico na-se, in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne zaceli, dokler ni vsa bolna gnojica ven potegnena. Tudi zabrani rast divjega mesa in obvaruje pred snetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo potiši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti po čem se le se mazilo na nje prilepi.

Škatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balzam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejšo sredstvo znano odstrani naglušnost, po njem se dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. I sklenica 1 gl. a. v.

Oznaniło.

Podpisani dovoljuje si s tem uljudno naznaniti, da je v tukajšnjem mestu odprl zalogo svojega piva iz Schwechata pod naslovom: „Antona Dreherja zaloga piva v Gorici“ in da je izročil njeno oskrbovanje gospodu M. Skutezky-ju, ki začne svoje delovanje 1. marca t. l.

Priporočam ga blagovoljni naklonjenosti slavnega občinstva.

Spoštovanjem

Anton Dreher.

Sadna drevesca

(črešnje, mandeljni, kostanji, hruške, jabelka, divji kostanji, platane), prav močna, so na prodaj po jako nizkih cenah pri vino in sadjerejskem društvu v Dornbergu.

!!Jurij s pušo!!

Časopis za šalo in satiro.

Jurij s pušo bode naslov novemu humorističnemu časopisu, kateri bode, začeni s 1. aprilom t. l., izhajal v Trstu po dvakrat na mesec ter prinašal obilo zanimivega berila in v vsaki številki nekaj lepih slik. Jurij s pušo, narodnjak z dušo in telom, bode najcenejši slovenski časopis te vrste; Jurij velja za celo tekoče leto samo 2 f., za pol leta pa 1 f. Naročnina naj se pošilja podpisaneu upravništvu, katero pozivlje slovensko občinstvo k obili naročbi.

Uredništvo in upravništvo

„JURIJA S PUŠO“

Via Solitario, št. 17. Trst.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliču

Schuhmacher.

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, terganje po udih, bolečine v križi ter živcih, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa že se rabi, pa mae po polnem trganju, kar doznaje obitno zahval. Zahvala naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zraven stoječim znamenjem; i steklenica 50 kr.

Zahvala.

Gospodu pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati se na protinske bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabila. Ko je pa bolezen čedalje hujšala in uže več čnij niso mogli stopiti na nogo, spomnil sem se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročil. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratkej rabi oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v jednakej bolezni priporočam. Vasej blagorodnosti pa izrekam najprisrčnejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmarji p. Celji.

Plavinski zeliščni sirup krajuski, izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsno in pljučne bolečine; i steklenica 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči sokli in siropi.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisučkrat sijajno osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skaženem želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v skatuljah à 21 kr.; jeden zavoj s 6 skatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošilja se le jeden zavoj.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim povzetjem v lekarni pri „samorogu“ Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Meštemu tergu v Ljubljani.

Z ozirom na zgornje oznanilo štejem si v čast vabiti najuljudneje gospode gostilničarje in sl. občinstvo na staroznano

„pivo iz Schwechata“,

kateraga ima podpisani v navlašč za to sezidani kleti obilno zalogo v posodah navadne velikosti, kakor tudi v steklenicah po pol litra in po poliči za 15 in za 20 kr.

Kdor kupi naekrat najmenj 50 steklenic, se mu dovoli pri vsaki steklenici 2 krajearja odbitka.

Za vsako steklenico je treba vložiti 10 kr.

V isti hiši v ozkih ulicah (Via Stretta) h. št. 5 nahaja se pivarna

„PRI LEDENICI“,

kjer ima vsakdo pilčko, da se z majhno poskušujo prepriča o dobioti blaga.

Visokim spoštovanjem

M. Skutezky,
založenec.

Pri knjigarji Seitz-i v Gorici je na prodaj po znižani ceni — za 1 gl. 30 kr.

VELIKI TEDEN

in

Velika Noč,

spisal profesor Andrej Marušič.

Knjiga se pošilja tudi po pošti na povzete. Kdor pa denar uže z naročilom vred pošlje, naj pridene še 10 kr. za vozni list.

Pivovarna v Senožečah

ima v zalogi izvrstno pivo v sodčkih in buteljah. Priporoča se vsem dosedanjim prejemnikom in drugim gostilničarjem, ki želé sl. občinstvu z zdravo pijačo postreči.

Postrežba je natančna in po ceni.

Senožec, pošta Postojna.

Št. 53/E.

Oznaniło.

V soglasju z razpisom prečastitega varstva zastavljanice in ž njo združene hranilnice 31. decembra 1883. št. 202 M. d. P. se javno naznanja, da začasno in do drugačnega statua višje določbe se odločijo s 1. aprilom t. l. nasproti strankam opravila zastavljavična od onih ž njo združene hranilnice tako, da od tistega dneva naprej se bode vršila opravila navadnih in dragocenih zastav v oddelku zastavljavičnem ob delavnikih vsak torek, četrtek in sobota, opravila v hranilničnem oddelku pa ob delavnikih vsak ponedeljek, sredo in petek.

Uradne ure ostaaajo dosedanje, namreč od 9. zajutra do 1 popoldne. Vodstvo zastavljavnice in ž njo združene hranilnice

v Gorici, 2. februarja 1884.

D. LOVISONI.

Franc Jožefov Grenki Studenec „čisti hitro in gotovo.“
ne uzrokuje nikakih težav
„dela bolj uspešno, ko druge grenke vode.“
Professor KARL pl. BRAUN na Dunaji
Professor pl. HAMBURGER na Dunaji
Professor LEIDENSDORF na Dunaji

Zahteva naj se vedno in razločno: **FRANC-JOŽEFOV GRENKI STUDENEC.** Zaloge povsod. V Gorici: lekarja gg. Cristofolletti in Pontoni ter A. Seppenhofer. Razpošilja se iz Budapešta.